

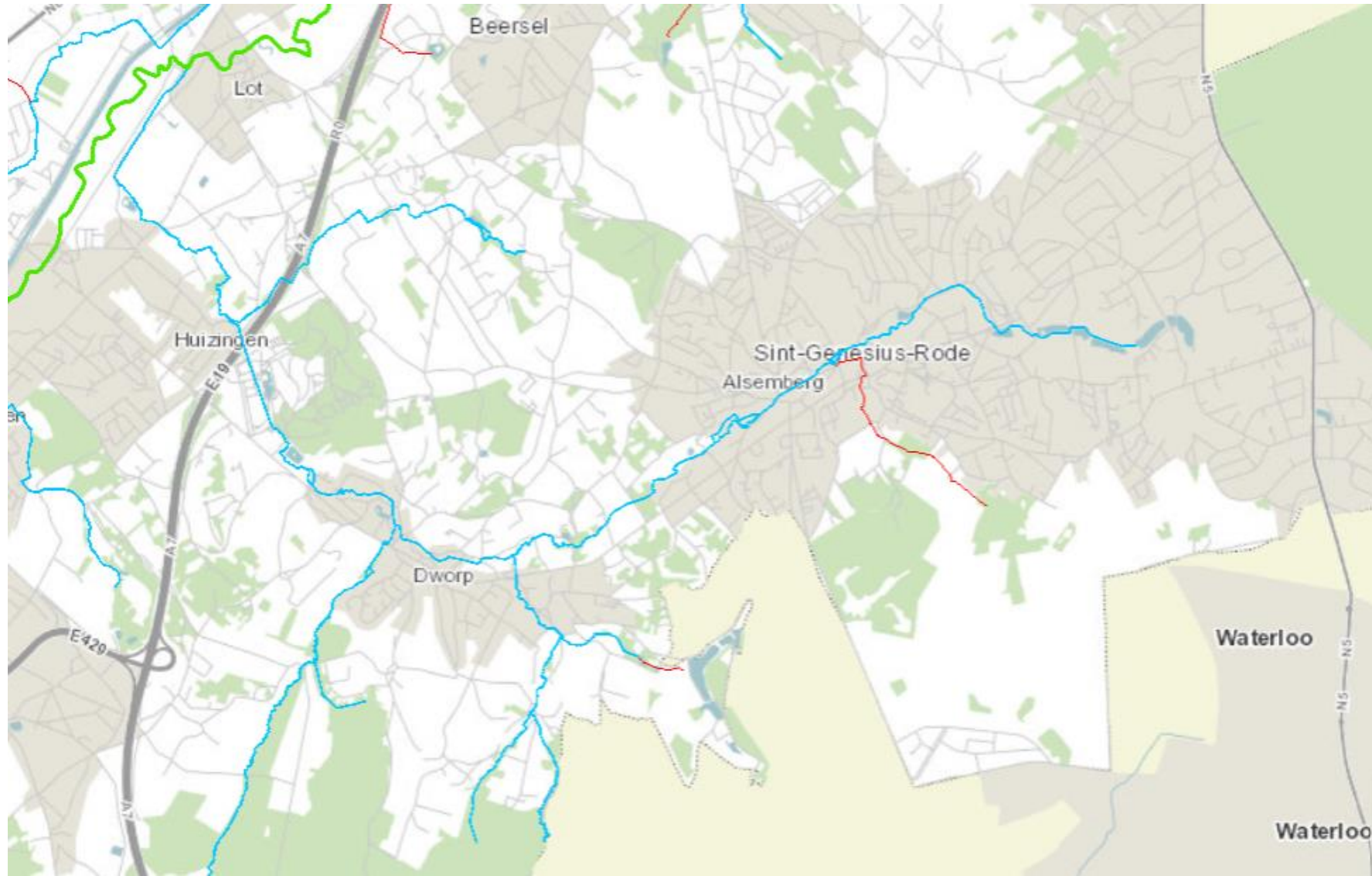
*Bronnen en water in de Molenbeekvallei:
historische nota's als onderbouw voor
bewaring van een wegwijnend erfgoed*

J O S D E G E L A S

Agenda

- Situering en gebruik
- Wat blijft er nog over van het areaal?
 - Fossiel materiaal
 - Levend erfgoed
- De toekomst

De Molenbeekvallei

Opdeling van de vallei

- Bronnengebied Molenbeek - de Landsrode vijvers tot Termeulen
- De hoofdbeek doorheen Rode, Alseberg, Dworp en Huizingen
- De belangrijkste zijbeken
 - Zevenbronnebeek
 - Kapittelbeek
 - Kesterbeek

Het gebruik van de waterstroom

Bronnengebied van Molenbeek en Zevenbronnenbeek:

- aangelegd vijverareaal: viskweek voor kloosters vanaf de 13de eeuw
- spaarbekkens voor watermolens (Zevenbronnen 14de eeuw, Gevaertvijver 19de eeuw, Helderings en Steynen Hof 18de eeuw)
- heden recreatie (wandelen, bootje varen en hengelen)

De beek drijfkracht voor industriële ontwikkeling

- Graanwatermolens voor voedselvoorziening (Alseberg, Dworp, Huizingen)
- Watermolens voor industriële toepassingen. Eerst slijp- later papiermolens

Al deze activiteiten hebben het valleilandschap langsheen de waterloop gevormd.

Het gebruik van bronnen en putten

- Doorheen de vallei voeden een arsenaal van bronnen de beek. De lopende inventarisatie heeft bij een eerste survey meer dan honderd te onderzoeken spots opgeleverd.
- Huizen of wijken hadden daarnaast eigen waterputten die in enkele wijken in de 19de eeuw door de gemeente van pompen werden voorzien.
- In de 20ste eeuw ontwikkelde zich een gemeentelijke waterwinning met aansluitend een eigen distributie
- Waterwinning voor ambachtelijke toepassingen (geuzestekerijen - frisdranken)

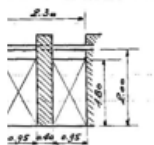
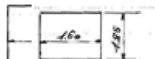
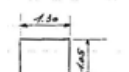
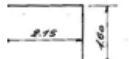

Deze activiteit lieten sporen na in het landschap.

Wat blijft er nog over
van dit areaal?

Fossiel materiaal

ARCHIEFMATERIAAL

Diepte beneden de oever		Vernauwingen, werkhuizen, bruggen, dammen, sluizen, stuwen, beplantingen, enz.			Opmerkingen.
Vaagte	Normaal te verwachten	13	14	15	
11		Gouddig	Bestaande onder rest of scheeldijf.	totale opening voor ieder kunstwerk, sluisdeuren, bruggen, enz.	Behoudens strijdige vermelding, dienerf in l:olon 14 ondergebracht kun werken d als zijnde voorloopig Ecschoewd gedooqd.
1.20	1.15	Tuiker in metselw.			
1.60					
2.00	1.00	Passerel.			
		Zes. Zelen.			
		Tuiker in metselw.			
					

FOTO'S

Fossiel materiaal II

Par suite de ce travail le soussigné a donc
reconnu que le sieur Vanhemelrijck, devait effectivement
racheter cette petite différence en faisant creuser le
Ruisseau jusqu'à une ancienne Ecluse située près du
pout D, Elsemberg, au point **E** du plan. — La
pente, depuis le coursier du moulin du sieur Vanhemelrijck
jusqu'à cette Ecluse, est de soixante dix poudes sur
une longueur développée de 560 aunes, et de deux aunes
quarante huit poudes, sur une longueur développée de
670 aunes, depuis cette Ecluse jusqu'au radar de
l'Ecluse de retenue de l'usine inférieure. (voir
le Nivellement.)

Fossiel materiaal III

6. Het werd toegelaten aenden tweeden Comparaant
van water te neemen uijt den waterput, genaemd,
Boonput Londer grond, den welken Lig betind in
het deel bosch gelegen, naest den Linken oever der
nieuwe beek, welk water hij hal mogen leyden tot
in Lijnen molen bij middel van korte buijzen te
leggen in de voormelde nieuwe beek. +

Fossiel materiaal IV

Levend erfgoed

Vrij stromende bronnen

Broncaptaties

- Nog weinige broncaptaties blijven in het landschap bewaard
- Warrandebron Essebeek

Pompputten

- Het enige relict van de eerste openbare watervoorziening
- Gietijzeren pomp Sint-Genesius-Rode

Waterwinning

- Watertorens symbolen van de waterwinning en distributie
- De ondergrondse reservoirs (geen beeld ter beschikking)

Vijvers als spaarbekkens voor molens

- Vijvercomplex aangelegd in 1827 voor watervoorziening papierfabriek Ferdinand Demeurs
- Steenput Dworp

Molensluizen

- Sluiscomplex verscholen in de natuur
- Wat is de toekomst van dit monument?

Molensluizen

DE TELOORGANG?

Molenkanalen

- Beekkanalen voeding van waterwielen
- Ruïne wordt bedreigd door de overwoekerende natuur

Visie: natuur omarmt erfgoed!

Bescherming en conservering van de overgebleven erfgoedsporen in situ

De natuur omarmt en beschermt het erfgoed binnen het Nationaal Park Brabantse Wouden

Economische valorisatie via een nieuw verhaal van blauwe energie langs de waterloop waardoor onderhoud verzekerd blijft